

*Τόξων έμων ατερ³
Τροία δεν πέφτει.*

Εχάσαμε τότε στεριές μεγάλες και θάλασσες πλατιές, που για τριάντα αιώνες ήσαν ατόφια Ελλάδα. Σήμερα τις κοιτάμε από μακριά, όπως εκοίταγε ο Θοδωράκης Κολοκοτρώνης από τη Ζάκυνθο το Μοριά, και έκλαιγε.

Και με το κυάλι αγνάντευε, και με το κυάλι βλέπει, Βλέπει τη θάλασσα πλατιά και τη στεριά μεγάλη. Τον πήρε σαν παράπονο.

Τις κοιτάμε με βαριά την οδύνη ότι τις χάσαμε, και με ελάχιστη την ελπίδα ότι θα τις ξαναπάρουμε. Κι αφήστε την κυρα-Δέσποινα να πολυδακρύζει.

Και ο Ατατούρκ, που έδιωξε το φερετζέ από τις τούρ-κισσες και έφερε το λατινικό αλφάβητο στα τουρκόπουλα, έκαμε και κάτι άλλο. Εδασκάλεψε τους δασκάλους και τους ξεναγούς να λένε στη Φραγκιά, που τουριστολογάει στη Μίλητο και στις Κλαζομενές, ότι δεν ήταν Όμηρος εκείνος ο τυφλός τραγουδιστής αλλά Ομέρ. Όπως λέμε Ομέρ-Βρυώνης, πασάς του Ζητουνιού, που παττάλεψε τον Αθανάση Διάκο στο ποτάμι της Αλαμάνας.

Και τι να ειπείς για το χαμπέρι; Που έρχεται το πρωί, και το δείλι πίνουμε το ουζάκι μας στο Κατακάλι και στην Πειραϊκή Ακτή. «Ω σύντροφε, πώς πέσαμε στο λαγούμι του φόβου;»

Όλα καλά και περίκαλα τά 'χουμε με την πατρίδα. Με το έθνος, την ιστορία μας, και τους «αρχαίους ημών πρόγονοι».

Μόνο που ξεχάσαμε ένα. Πως εμείς οι νέοι με τους αρχαίους έλληνες έχουμε τόσα κοινά, όσα ο χασαποσφαγέας με τις κορδέλες, και η μοδίστρα με τα κριάρια.

Κι από την άλλη φουσκώνουμε και κορδώνουμε, και ταρτουφίζουμε για «τσι γενναίοι προγονοί» σαν τι; Όπως εκείνος ο τράγος του Σικελιανού που εσήκωνε το απανω-χείλι του, εβέλαζε μαρκαλιστικά, και οσφραινότανε όλο το δείλι την αρμύρα στη θάλασσα της Κινέττας.

3 Ohne meinen Bogen wird kein Ilion erobert.

Αλλίμονο. Η δάφνη κατεμαράνθη. Έτσι δεν εψιθύριζε ο Σολωμός στο *Διάλογο* κλαίγοντας; Η δάφνη κατεμαράνθη.

Όταν είσαι μέσα στο μάτι του κυκλώνα, είναι δύσκολο νά 'χεις εικόνα για τα γύρω σου. Και ζώντας μέσα στη χώρα δεν έχουμε εικόνα για τη σημερινή Ελλάδα.

Αρχές του 1993 έγινε μια εκδήλωση στο Παρίσι από έλληνες καλλιτέχνες για την ασβολερή Κύπρο. Εκείνο το θαλασσοφίλητο νησί.

Εκεί, ένας δημοσιογράφος ερώτησε τρεις τέσσερες έγκριτους έλληνες που ζουν μόνιμα στη Γαλλία μια ερώτηση καίρια.

- Για ειπέτε μου, τους είπε, εσείς που όντας μακριά από την Ελλάδα βλέπετε με άλλο μάτι, το αληθινό του νοσταλγού και του πάσχοντα. Με το μάτι του Οδυσσέα. Τι γνώμη έχει το παγκόσμιο κοινό για τη σύγχρονη Ελλάδα; Τη βλέπει τάχατες και τη νομίζει όπως εμείς εκεί κάτω στο Κακοσάλεσι και την Αθήνα;

Η απόκριση που του δώσανε και οι τέσσερες ξαναζωντάνεψε, τίμια αναγνώστη, τις σπαθιές που δίνανε οι ντελή δεσ του Κιουταχή στη μάχη του Ανάλατου. Όταν πια είχε πέσει ο τρανός Καραϊσκάκης.

- Ποια Ελλάδα, μακάριε άνθρωπε, του είπανε. Μιλάς για ίσκιους στη συννεφιά. Και για σύννεφα στην αιθρία. Για τον έξω κόσμο Ελλάδα δεν υπάρχει. Κανείς δε την ξέρει, κανείς δεν τη μελετάει, κανείς δεν τη συλλογάται. Δεν άκουσες το παλιό μοιρολόι;

*Κλάψε με, μάνα, κλάψε με, Και
πεθαμένο γράψε με.*

Άκουσε λοιπόν, και μάθε το. Και κει που θα γυρίσεις, να το ειπείς και να το μολογήσεις. Η Ελλάδα είναι σβησμένη από τον κατάλογο των εθνών. Αν στείλει κάποτε στους ξένους κανένα παράπονο ή κανένα παρακαλετό, το συζητούν πέντε δέκα άνθρωποι της διπλωματίας σε κάποιο γραφείο, και παίρνουνε την απόφαση, όπως εμείς παραγγέλνουμε καφέ στο καφενείο και στα μπιλιάρδα.

Αυτή είναι η εικόνα που έχουνε οι ξένοι για την Ελλάδα. Κι ο σουλτάνος το γομάρι δεν ξέρει τι του γίνεται. Έτσι δεν είπε ο

πασάς της Σκόντρας, όταν ακούστηκε ότι οι ραγιάδες σηκωθήκανε στο Μοριά¹; Τώρα γυρίστηκε η τάξη. Σουλτάνος είναι ο έλληνας πολιτικός.

Λάβε τη σύγχρονη Ελλάδα σαν ποσότητα και σαν ποιότητα, για να μιλήσουμε με «κατηγορίες». Κι έλα να μας περιγράφεις τι βλέπεις.

Σαν ποσότητα πρώτα. Αν αντικρύσουμε τον πληθυσμό της γης σε κλίμακα μικρογραφική ένα προς πέντε εκατομμύρια, 1: 5 χ ΙΟ⁶, θα βρούμε πως ο πληθυσμός του πλανήτη μας είναι ένα χωριό από χίλιους κατοίκους. Ανάμεσα σ' αυτούς τους χίλιους οι έλληνες είμαστε δύο άνθρωποι, που τρεκλοπατάμε και αρκουδίζουμε μέσα στο πλήθος. Ζαλισμένοι και φουκαράδες ξετρέχουνε να συναντηθούν μεταξύ τους. Αν τα καταφέρουν να μη σκυλοφαγωθούν, ζητούν να συνεννοηθούν με τους άλλους. Σε μια γλώσσα που δε μιλιέται, και σε μια γραφή που δε διαβάζεται. Λίγο μουστάκι, λίγο πρικοιόύλι, χρώμα τέτζερη αγάνωτου, ζουνάρι, βέλεσι, φούντα, κι αμάν αμάν. Σερβιτόροι και αγωγιάτες όλοι μας. Και κακοί σαράφηδες του μάρμαρου, του ήλιου, και της θάλασσας.

Σαν ποιότητα ύστερα. Είμαστε ένας λαός χωρίς ταυτότητα. Με μια ιστορία που ο ίδιος τη νομίζει λαμπρή. Και απορεί, πώς και δεν πέφτουν οι ξένοι ξεροί μπροστά στο μεγαλείο της.

Οι ξένοι όμως, σαν συλλογιούνται την ελληνική ιστορία, την αρχαία εννοώ, γιατί για τη νέα δεν έχουν ακούσει, και βάλουν απέναντι της εμάς τους νεοέλληνες, φέρνουν στο μυαλό τους άλλες παραστάσεις. Φέρνουν στο μυαλό τους κάποιους καμηλιέρηδες που περπατούν στο Καρνάκ και στη Γκίζα. Τι σχέση ημπορεί νά 'χουν, συλλογιούνται, ετούτοι οι φελλάχοι του Μισιριού σήμερα με τους αρχαίους Φαραώ, και το βασιλικό ήθος των πυραμίδων τους;

Την ίδια σχέση βρίσκουν οι ξένοι στους σημερινούς έλληνες με τους αρχαίους. Οι θεωρίες των διάφορων Φαλμε-ράυερ έχουν περάσει στους φράγκους. Εμείς θέλουμε να πιστεύουμε ότι τους αποσβολώσαμε με τους ιστορικούς, τους γλωσσολόγους, και τους λαογράφους μας. Λάθος. Κρύβουμε το κεφάλι με το λιανό μας δάχτυλο.

Και βέβαια. Πώς μπορούσε να γίνει αλλιώς, αφού ο μέγας γλωσσολόγος Γ. Χατζιδάκις έλεγε αυτά που έλεγε, -ορθά- κι από

την άλλη έβριζε το Σολωμό μας αγράμματο, και τη γλώσσα του σκύβαλα και μαλλιαρά μαλλιά;

Σχέση με τους αρχαίους έλληνες έχουμε εμείς, λένε οι γάλλοι, οι εγγλέζοι και οι γερμανοί. Εμείς, που τους ανακαλύψαμε, τους αναστυλώσαμε, τους εξηγήσαμε.

Για τους ευρωπαίους οι νεοέλληνες είμαστε μια δράκα ανθρώπων απρόσωπη, ανάμεσα σε βαλκανιλίκι¹, τουρκο-λογιά και αράπηδες. Είμαστε οι ορτοντόξ. Με το ρούσικο τυπικό στη γραφή, με τους κουμπέδες και τους τρούλλους πάνω από τα σπίτια των χωριών μας, με ακτινογραφίες σωμάτων και σκουληκόμορφες φιγούρες αγίων στους τοίχους των εκκλησιών.

Οι ευρωπαίοι βλέπουνε τους πολιτικούς μας να ψηφίζουν στη Βουλή να μπει το «ορθόδοξος» στην ευρωπαϊκή μας ταυτότητα, κατά τη διαταγή των παπάδων, και κοιτάνε ανακατωμένοι και ναυτιάζοντας κατά το θεοκρατικό Ιράν και τους Αγιατολάχους.

Τέτοιοι οι βουλευτές μας, ακόμη και της Αριστεράς. «Αυτοί οι πολιτικοί, αυτοί οι βουλευταί (sic) εκατάστρε-ψαν το έθνος». Έτσι γράφει ο Παπαδιαμάντης².

Θέλεις νά 'χεις πιστή την εικόνα του νεοέλληνα; Λάβε το ράσο του γύπα και του κόρακα. Λάβε τις ασπιδωτές κοιλιές των ιερέων, το καλυμμαύκι Μακαρίου Β' της Κύπρου. Και τα γένεια τα καλογερικά, που κρύβουν το πρόσωπο, καθώς άκοσμοι αγκαθεροί φράχτες τους αγρούς. Και τις κουκουλωμένες καλόγριες, την άλλη έκδοση του φερετζέ της τούρκισσας, και έχεις το νεοέλληνα φωτογραφία στον τοίχο.

Απέναντι σε τούτη τη μελανή και γανιασμένη φοβέρα, φέρε την εικόνα του αρχαίου έλληνα, για να μετρήσεις τη διαφορά.

Φέρε τις μορφές των νέων σωμάτων, τις ευσταλείς και τις διακριτές. Να ανεβαίνουν από την Ολυμπία και τους Δελφούς, καθώς λευκοί αργυρόηχοι κρότοι κυμβάλων. Τους ωραίους χιτώνες τους χειριδωτούς, και τα λευκά ιμάτια τα πτυχωτά και τα ποδήρη. Τα πέδιλα από δέρματα μαροκινά, αρμοσμένα στις δυνατές φτέρνες.

Φέρε την εικόνα που μας αφήσανε οι γυναίκες της αρχαίας Ελλάδας. Οι κοντυλογραμμένες, με τις λεπτές ζώνες, τον κυανό κεφαλόδεσμο, και το ζαρκαδένιο τόνο του κορμιού. Οι ελληνίδες

του Αργού και της Ιωνίας, οι λινές και οι φαινομηρίδες. Τρέχουνε στα όρη μαζί με την Αταλάντη. Και κοιμούνται στα κοιμητήρια σαν την Κόρη του Ευθυδίκου.

Όλες και όλοι στηριγμένοι χαρούμενα σε κάποια μαρμάρινη στήλη, σ' ένα λιτό κιονόκρανο, σε μια κρήνη λευκή της Αγοράς. Με περίγυρα τους ωραίους γεωμετρημένους ναούς, αναπαμένους στο φως και στην αιθρία. Άνθρωποι, και θεοί, και αγάλματα ένα.

Όλα ετούτα, για να συγκρίνεις την παλαιή και τη νέα Ελλάδα, να τα βάλεις και να τα παραβάλεις. Και στήσε το φράγκο από δίπλα, να τα κοιτάει και να τα αποτιμά. Με το δίκιο του θά 'χει να σου ειπεί: άλλο πράμα η μέρα και το φως, και άλλο η νύχτα και οι μαύροι βρυκολάκοι. Δε γίνεται να βάλεις στο ίδιο βάζο υάκινθους και βάτα.

Και κάπου θα αποσώσουν επιτιμητικά την κρίση τους:

- Ακούς αναίδεια; Να μας ζητούν κι από πάνω τα ελγίνεια μάρμαρα. Ποιοι μωρέ; Οι χριστιανοχομεϊνήδες;

Αλλά είναι καιρός από τις ασκήσεις επί χάρτου να περάσουμε στα πεδία των επιχειρήσεων. Να κοιτάξουμε την πυρκαγιά που αποτεφρώνει το σπιτάκι μας.

Γιατί είμαστε σβησμένοι από τον κατάλογο των εθνών; Γιατί η Μακεδονία γίνεται Σκόπια, η Κύπρος γίνεται τουρκιά, το Αιγαίο διεκδικιέται ως το mare nostrum των Οθωμανών; Γιατί ο πρόεδρος της Τουρκίας είπε πρόσφατα στην Αθήνα, ότι είμαστε μια επαρχία του παλιού οθωμανικού κράτους, που αποσχίσθηκε και πρέπει να μας ξανα-προσαρτήσουν; Γιατί ο Μπερίσα της Αλβανίας έχει να λέει πως οι έλληνες κάνουν διπλωματία που έρχεται από το Μεσαίωνα και τους παπάδες; Γιατί ο Αλέξανδρος βαφτίζεται Ισκεντέρ, και ο Όμηρος Ομέρ Βρυώνης; Γιατί οι διακόσιες χιλιάδες έλληνες της Πόλης¹ γίνανε χίλιοι, και οι τούρκοι της Δυτικής Θράκης θρασομανούν, και γίνου-νται όγκος κακοήθης που 'τοιμάζει μεταστάσεις;

Γιατί δύο από τους πιο σημαντικούς ποιητές μας, ο μέτριος Σεφέρης κι ο μεγάλος Καβάφης, καταγράφονται στις διεθνείς ανθολογίες και τους ποιητικούς καταλόγους μισό έλληνες μισό τούρκοι²;

Γιατί όλα τα αυτονόητα εθνικά μας δίκαια ευρωπαίοι και αλβανοί, βούλγαροι και εβραίοι, ορθόδοξοι και ρούσοι, τούρκοι και βουσμανοαμερικανοί τα βλέπουν σαν ανόητες και μίζερες προκλήσεις, σαν υλακές και κλεφτοε-παιτείες; Ποια τύφλωση μας φέρνει να μη βλέπουμε ότι στα μάτια των ξένων εκαταντήσαμε πάλι οι παλαιοί εκείνοι γραικολιγούρηδες; Οι *esurientes graeculi* του Γιουβενά-λη και του Κικέρωνα;

Το πράγμα έχει και περιγραφή και ερμηνεία.

Μέσα στη χώρα, μέσα στην παιδεία δηλαδή και την παράδοση μας, εμείς περνάμε τους εαυτούς μας λιοντάρια, εκεί που οι έξω από τη χώρα μας βλέπουνε ποντίκια. Θαρρούμε πως είμαστε τα παιδόγγονα του Αριστοτέλη και του Αλέξανδρου. Οι ξένοι όμως σε μας βλέπουνε τις μούμιες που βρεθήκανε σε κάποια ασήμαντα Μασταβά. Γιατί;

Τα διότι είναι πολλά. Όλα όμως συρρέουν σε μια κοίτη. Σε μια απλή εξίσωση με δύο όρους και ένα ίσον. Είναι 'τη: νεοέλληνες ίσον ελληνοεβραίοι.

Αν εφαρμόσουμε αυτή την εξίσωση στα πράγματα, θα μας δώσει δύο γινόμενα. Το πρώτο είναι ότι ζούμε σε εθνική πόλωση. Το δεύτερο, ακολουθία του πρώτου, ότι ζούμε χωρίς εθνική ταυτότητα.

Οι νεοέλληνες είμαστε ένα γέννημα μπασταρδεμένο και νόθο. Ούτε ίπποι ούτε όνοι, ούτε όνισσες ούτε φοράδες. Είμαστε μούλοι. Δηλαδή μουλάρια. Και τα μουλάρια δε γεννούν.

Ότι οι νεοέλληνες είμαστε ελληνοεβραίοι σημαίνει το εξής: ενώ λέμε και φωνάζουμε και κηρύχνουμε ότι είμαστε έλληνες, στην ουσία κινιόμαστε και υπάρχουμε και μιλάμε σα να είμαστε εβραίοι.

Αυτή είναι η αντίφαση. Είναι η σύγκρουση και η αντινομία που παράγει την πόλωση. Και η πόλωση στην πράξη γίνεται απώλεια της εθνικής ταυτότητας. Και το τελευταίο τούτο σημαίνει πολλά.

Στην πιο απλή διατύπωση, σημαίνει νά 'σαι τουρκόγυ-φτας, και να ζητάς να σε βλέπουν οι άλλοι πρίγκιπα. Σημαίνει νά 'σαι η μούμια των Μασταβά, και να ζητάς από τους ευρωπαίους να σε βλέπουν ιδιοκτήτη της Ακρόπολης. Σημαίνει να σε θεωρείς λιοντάρι, και οι ξένοι να σε λογαριάζουνε πόντικα.

*Τι λαμπρός πού 'ν' ο καιρός, πόσο
εγώ 'μαι ωραίος/ Έφαγα έναν
πόντικα, δόξα νά 'χει ο θέ.ος'*

Ποτέ δεν εσταθήκαμε να μελετήσουμε το Βάρναλη, που γράφει τέτοια τετράστιχα για μας, κατάμονοι και με το φως του λύχνου.

Απώλεια της εθνικής ταυτότητας είναι να σε βλέπουν οι άλλοι αρκουδόρεμα, και συ να τους φωνάζεις πως ντε και καλά είσαι η Ολυμπία. Και ύστερα να τους ζητάς Ολυμπιακούς αγώνες στην καλογρέζα. Χλευαστικό του καλογριά.

Είναι μεγάλη ιστορία να πιαστώ να σε πείσω, ότι οι νεοέλληνες από τους αρχαίους έχουμε μόνο το τομάρι που κρέμεται στο τσιγκέλι του σφαγέα, θέλει κότσια το πράμα. Θέλει καιρό και κόπο. Θέλει σκύψιμο μέσα μας, και σκάψιμο βαθύ. Και κυρίως αυτό: θέλει το μεγάλο πόνο.

Θα σε καλέσω όμως σ' έναν απλό περίπατο. Θα κάνουμε ένα πείραμα, που λένε οι φυσικοί. Για νά 'χουμε αποτέλεσμα έμπεδο. Και η γνώση που θα κερδίσουμε νά 'ναι σίγουρη.

Θα επιχειρήσουμε μια στατιστική έρευνα. Θα διατρέξουμε τη χώρα απ' άκρη σ' άκρη. Από το χωριό Πυρσό-γιαννη της Ηπείρου ως την επαρχία Βιάνου της Κρήτης. Από τη Νίσα και τις Σάπες της Θράκης ως το Παραλί-μνι της Κύπρου, κι ως την άκρη το Ταίναρο.

Θα ρωτήσουμε νεοέλληνες απ' όλες τις τάξεις και όλα τα επίπεδα. Γυναίκες και άντρες, γερόντους και παιδιά, αγράμματους και επιστήμονες, φτωχούς και πλούσιους, ακοινώνη-τους και αριστοκράτες, πουτάνες και καλόγριες, ξωχάρηδες και αστούς, φιλήρημους και χαροκόπους. Για νά 'ναι το δείγμα μας ευρύ και πλήρες, που λένε οι γραφειοκράτες.

Όλα ετούτα τα αθώα και ανυποψίαστα πλήθη θα τα ρωτήσουμε δυό τρεις ερωτήσεις από το Ελληνικό, κι άλλες τόσες από το Εβραϊκό.

Στο Ελληνικό λοιπόν. Να μας ειπούν τι γνωρίζουν για την αρχαία Ελλάδα. Ζητούμε μια γνώση σοβαρή και υποψιασμένη. Όχι φολκλόρ και γραφικότητες.

Γιατί γνώση της Ελλάδας είναι εκείνο που ξέρουμε να το ζούμε κιόλας. Όχι δηλαδή ο Ηρακλής μωρό έπνιξε τα φίδια· ότι ο Αρχιμήδης εχάραζε κύκλους στην άμμο- ούτε *τάν ή επί τάς, μέτρον άριστον*, ο Μινώταυρος στην Κρήτη και το πιθάρι του Διογένη- ούτε αν ξέρουν πως η ψωλή του Δία εγίνηκε κεραυνός και χτύπησε τους σχιστούς λειμώνες της Ολυμπιάδας, για να γεννήσει στο Φίλιππο τον Αλέξανδρο¹.

Τέτοια γνώση της κλασικής Ελλάδας θά 'τανε τουρισμός στην Τυνησία. Η φουστανέλα και το κόκκινο φέσι στη Μεμβούρνη και στην Πέμπτη Λεωφόρο κατά τις εθνικές γιορτές. Θα ζητήσουμε γνώση ουσίας.

Να μας ειπούνε, δηλαδή, αν έχουνε ακουστά τα ονόματα Εμπεδοκλής, Αναξίμανδρος, Αριστόξενος ο Ταραντί-νος, Διογένης Λαέρτιος, Αγελάδας, Λεύκιππος, Πυθαγόρας ο Ρηγίνος, Πυθέας, που στον καιρό μας αντίστοιχα σημαίνουν Αϊνστάιν, Δαρβίνος, Μπετόβεν, Έγκελος, Μιχαήλ Άγγελος, Μαξ Πλανκ, Ροντέν, Κολόμβος.

Να μας μιλήσουν για κάποιους όρους σειράς και βάσης, όπως *σφαίρος* στον Εμπεδοκλή, *κενό* στο Δημόκριτο, *εκπύρωση* στον Ηράκλειτο, *μηδέν* στον Παρμενίδη, *κατηγορία* στον Αριστοτέλη, *τόνος* στους Στωικούς.

Να μας ειπούν οι κάθε λογής έλληνες επιστήμονες τι τους λέει η λέξη ■ *ψυχρά φλογί* στον Πίνδαρο, *μεταδάλλον αναπαύεται* στον Ηράκλειτο, *δακρυόεν γελάσασα* στον Όμηρο, *χαλεπώς μετεχείρισαν* στο Θουκυδίδη.

Να μας ειπούνε, πόσοι φιλόλογοι, έξω από τα σχολικά κολυβογράμματα, έχουν διαβάσει στο πρωτότυπο τρεις διάλογους του Πλάτωνα, δύο Νεμεόνικους του Πινδάρου, την Ωδή στην αρετή του Αριστοτέλη, έναν Ομηρικό Έγμνο. (Και αυτό δεν είναι ραψωδία).

Και για να μας πιάσει τεταρταίος και καλπάζουσα, να μας ειπεί ποιος γνωρίζει και διδάσκει από τους ειδικούς προφασσόρους στα πανεπιστήμια ότι οι τρεις τραγικοί ποιητές μας στη βάση τους είναι φυσικοί επιστήμονες· ότι στη διάλεξη του για την αρετή ο Πλάτων έκαμε στους ακροατές του ένα μάθημα γεωμετρίας¹· ότι η Ακρόπολη των Αθηνών είναι δωρικό, και όχι

ιονικό καλλιτέχνημα· ότι η διδασκαλία τραγωδίας στο θέατρο ήταν κήρυγμα από άμβωνος· ότι η θρησκεία των ελλήνων ήταν αισθητική προσέγγιση των φυσικών φαινομένων.

Δε νομίζω, αναγνώστη μου, ότι σε όλα αυτά τα επίπεδα η έρευνα μας θα δώσει ποσοστά γνώσης και κατοχής σε βάθος του κλασικού κόσμου από τους νεοέλληνες που να υπερβαίνουν τους δύο στους χίλιους.

Τι φωνάζουμε τότε, και φουσκώνουμε, και χτυπάμε το κούτελο στο μάρμαρο ότι είμαστε έλληνες; Για το θεό δηλαδή. Παράκρουση και παραφροσύνη.

*Το πλήθος τον σκουντά, τον σέρνει, τον βροντά,
Κι όταν πια τέλεια σαστισμένος, Τι είναι η τρέλα αυτή; ρωτά,
ένας του ρίχνει κι αυτουνού τη γιγαντιαία ψευτιά
του παλατιού-που στην Ελλάδα ο Αντώνιος νικά.*

Δεν ενίκησε ο Αντώνιος στο Άκτιο της Ελλάδας. Ο Οκταβιανός ενίκησε, και τη Νικόπολη έχτισε. Θα μου ειπείτε:

- Μήπως και οι ευρωπαίοι γνωρίζουν σε τέτοιο βάθος την αρχαία Ελλάδα;

Θα σας ειπώ:

- Όχι. Αλλά οι ευρωπαίοι δεν καυχούνται ότι είναι έλληνες, όπως εμείς. Καυχούνται ότι είναι γάλλοι, και ιταλοί, και βέλγοι.

Γιατί αυτό είναι στην ουσία της η αρχαία Ελλάδα. Δεν είναι τα πασουμάκια του Ηρακλή στο παλάτι της Ομφάλης. Ούτε ο Οδυσσέας με το παλούκι του στη σπηλιά του Κύκλωπα.

Η αρχαία Ελλάδα είναι ένας πολιτισμός ασύγκριτος. Μια κοσμοθεωρία πλήρης. Ένας τρόπος ζωής ολοκληρωμένος και τέλειος. Είναι η πιο κοντά στη φύση και στη φυσική αιδιότητα κοινωνία, που έσωσε να δημιουργήσει ο άνθρωπος.

Δεν είναι τυχαίο που λέξεις ελληνικές, όπως μουσική, θέατρο, οργανός, φιλοσοφία, μαθηματικά, φυσική, δημοκρατία, γεωμετρία, πολιτική, περάσανε σε όλες τις γλώσσες των εθνών του ΟΗΕ σήμερα. Και με τις λέξεις αυτές ζουν και δηλώνουν τις βαθύτερες ουσίες του ανθρώπινου βίου τα δισεκατομμύρια του πλανήτη.

Δεν είναι τυχαίο, που όχι μόνο ο πλανήτης αλλά και ο ουρανός, το σύμπαν ολόκληρο είναι κατάσπαρτο με τις ελληνικές λέξεις και

με τα ελληνικά γράμματα που ονομάζουν διεθνώς τους αστερισμούς, και τους φωτεινότερους αστέρες του κάθε αστερισμού. Κοίτα πρόχειρα το εξώφυλλο της Γκέμμας.

Όχι. Δεν είναι καθόλου τυχαίο. Εκείνο που είναι τυχαίο, είναι πως ο λαός που κατοικεί σήμερα στη χώρα που παλαιά την εκατοίκησαν οι έλληνες, ονομάζονται έλληνες. Η έρευνα μας έδειξε ότι μόνο έλληνες δεν είναι. Γιατί τους έλληνες ούτε τους βλέπουν ούτε τους γνωρίζουν.

Φευ, και παπαΐ, και ούαί, και άλλοι. Φελλάχοι, και πα-πούας, και βουσμάνοι, και αλήδες.

Από το Ελληνικό ερχόμαστε στο Εβραϊκό. Ερωτάμε το ίδιο στατιστικό δείγμα, το ευρύ και το πλήρες, αν έχουν ακουστά τα ονόματα Μωϋσής, Αβραάμ, Ησαΐας, Ηλίας με το άρμα, Νώε, Βαφτιστής, Εύα η πρωτόπλαστη, Ιώβ, ο Δαναήλ στο λάκκο, η Σάρα που γέννησε με εξωσωματική. Και όχι μόνο τα ονόματα, αλλά και τις πράξεις ή τις αξίες που εκφράζουν αυτά τα ονόματα.

Υπάρχει γριά στην επικράτεια που να μην τους ξεύρει τούτους τους εβραίους; Δεν υπάρχει ούτε γριά, ούτε ορνι-θοκλόπος στις Σποράδες, ούτε κλεφτογιδάς στην Κρήτη. Εδώ τα ποσοστά αντιστρέφονται. Στους χίλιους νεοέλληνες τα ναι γίνονται ενιακόσια τόσα, και τα όχι δύο. Και δεν ξεύρουν μόνο τα ονόματα, αλλά είναι έτοιμοι να σου κάνουν αναλύσεις στην ουνιβερσιτά και στην ακαντέμια για τις ηθικές και άλλες αξίες που εκφράζει το κάθε όνομα.

Το *lôlo* συμβαίνει και για φράσεις όπως *Προς Κολασσαεῖς*, *Προς Κορινθίους*, *Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκαν*. Εδώ μάλιστα μεγάλος αριθμός νεοελλήνων ξεύρει απόξω ολόκληρα χωρία και περικοπές. Μόνο που συμβαίνει κάποτε να ακούσετε τους ψαλτάδες στις εκκλησίες το Χριστός Ανέστη να το ψέλνουν, όπως εκείνος ο απόστρατος χωροφύλακας του Παπαδιαμάντη μας:

*Κστό-μπρε- Κ'στος ανέστη εκ
νεκρών θανάτων θάνατον
μπατήσας κ' έντοις-έντοις
μνήμασι ζωήν παμμακάριστε.*

Και το άλαλα τα χείλη των ασεβών,

Άλαλα τα χείλη, οι κερατάδες.

Και δόστου να το γυρίζουν άλλοτε στον αμανέ και άλλοτε στο κλέφτικο¹.

Το ίδιο συμβαίνει, αν τους ειπείς για τόπους όπως Ιορδάνης, Γαλιλαία, Γεσθημανή (sic), Όρος Σινά, Καπερναούμ, Τιβεριάς. Αν όμως τους ειπείς για Βάσσεσ ή Φιγαλία, για Αργινούσες ή Πλημμύριον, για Περίπατο ή Κήπο (περιπατητικοί, επικούρειοι), σου απαντούν, όπως ο Μακρυγιάννης. Όταν είδε το Σκούρτη και τους άλλους ναυάρχους στα όρη να οδηγούν σε μάχη τους στρατιώτες του Νικηταρά με ναυτικά παραγγέλματα:

- *Τι όρτζα, πότζα, και γαμώ το κανλί τον μας λέει ο κερατάς¹;*

Το ίδιο συμβαίνει, αν ζητήσεις να σου αναλύσουν την επί του Όρους Ομιλία, ή να σου τραβήξουνε διάλεξη περί νηστείας, περί προσευχής, περί του «Δεύτε οι ευλογημένοι...». Ο κάθε νεοέλληνας εδώ είναι πτυχιούχος και ειδήμονας. Είναι κληρονόμος και καθηγητής. Ξέρει να ταΐσει άχυρα το σκυλί του, και κόκαλα το γαϊδούρι του. Γνώση και πίστη και σοφία, που να ιδούν τα μάτια σου και να μην πιστεύει ο νους σου.

Ήρθε τις προάλλες φίλος καλός στην εξοχή, γιατρός από τη Μυτιλήνη, και ρωτούσε τη γυναίκα μου, αν εγνώ-ριζε κανέναν αγιογράφο.

-Τι να τον κάμεις; του λέει.

-Να μου ζωγραφίσει μίαν άγια Πηνελόπη για την πεθερά μου, να τη χαρίσω στην ονομαστική της γιορτή.

-Και γιατί δεν της ζωγραφίζεις «την κυρά-Πηνελόπη με την ηλακάτη», που λέει και ο πατριώτης σου ο Ελύτης; τον έκοψα γκιγμένος.

-Τι; μου κάνει.

-Ναι, γιατρέ μου. Την Πηνελόπη του Ομήρου, την ελληνική. Δεν ξέρεις αυτή την περίφημη νοητική εποπτεία της παγκόσμιας ποίησης;

Με κοίταξε, γούρλωσε το μάτι, και λέει.

-Όταν είπα στην πεθερά μου πως θα της φέρω την αγία Πηνελόπη, έκαμε δύο μέρες να κοιμηθεί από τη συγκίνηση. Κι εσύ μου λες τώρα για Πηνελόπη και μνηστήρες;

-Να τη χαίρεσαι κι εκείνη και τον ύπνο σου, εβραΐε και ανέλληνα, του είπα. Παρά που σ' αγαπώ. Και μάλιστα πολύ. Άλλο.

Ένας παπάς, και κρητικός μάλιστα, στη μητρόπολη Κορίνθου, με κοίταζε κάποτε γλαρωμένος.

-Τι βλέπεις παπά;

-Έχω ένα όραμα, μου λέει. Να μαζέψω καπότες λεφτά από τους ομογενήδες. Να σηκώσω εδώ στον Ισθμό, μπαίνοντας στο Μοριά να το βλέπουν ούλος ο κόσμος, ένα άγαλμα του απόστολου Παύλου. Ίσαμε πενήντα πήχες ψήλος, και βάλε.

-Σαν το άγαλμα της Ελευθερίας ε; του κάνω.

-Έτσι, μου λέει. Κι όλο έπαιρνε φωτιά.

-Και γιατί του Παύλου, δηλαδή; Και τόσο πελώριο.

-Μα... για τις *Προς Κορινθίους* ντε!

-Τον ξέρεις τον Κολοσσό της Ρόδου; τον ερωτώ.

-Ναι. Τέτοιονε θέλω και τον Παύλο.

-Τον Κολοσσό του Μαρουσιού τον ξέρεις;

-Εννοείς το βιβλίο για τον Κατσίμπαλη; Το ξέρω.

-Τον κώλο του Μαρουσιού, παπά, τον ξέρεις;

-Άστα αυτά, του λέω. Είναι της αριστερής διανόησης.

-Εμ, λέω κι εγώ. Γι' αυτό δεν τον ξέρω. Μου απαντάει.

- Γιατί, βρε αρκουδόπαπα, ξέσπασα, δε στήνεις ένα άγαλμα του Νικηταρά¹ ή του Κολοκοτρώνη, που μας λευ-τερώσανε και είδαμε μοίρα στον ήλιο; Και να το κάμεις ψηλό και βαρύ ωσάν τον Ακροκόρινθο που βλέπεις αντί-κρια σου; Όπως θα ταίριαζε στους παλικάράδες μας; Μόνε μου θέλεις τον εβραίο. Δεν ξέρεις ότι με τους εβραίους οι έλληνες είμαστε η φωτιά με το νερό; Όχι από εθνικό μίσος, όπως με άλλους, αλλά από αντιπαράθεση κοσμοθεριών; Δεν άκουσες ποτέ την ιερή βρισιά του λαού μας: «Γαμώ τον εβραίο σου!». Δεν άκουσες ποτέ το δημοτικό μας τραγούδι,

Και κείνη η σκύλα η άνομη, Οβρέσσας θυγατέρα; Άειντε, καημένε μου. Που να ζεις και νά είσαι. Κι είσαι κι από τα χωριά του Ερωτόκριτου και του Βενιζέλου.

Μ' ένα λόγο, ο μέγας και ο βαθύς εβραϊκός πολιτισμός -δεν ειρωνεύομαι, κυριολεκτώ- μέσα από τη χριστιανική του μετάλλαξη, κι αυτή πια δεν είναι ούτε μεγάλη ούτε βαθιά, πέρασε ως το μυελό των οστών και στη διπλή σπείρα του DNA όλων των νεοελλήνων.

Ένα μόνο δε γνωρίζουν. Ότι ο σπουδαίος αυτός πολιτισμός είναι εντελώς αντίθετος με τον πολιτισμό της κλασικής Ελλάδας. Το αρνί και ο λύκος. Ο πάμφωτος ναός της Αφαίας στην Αίγινα, και το μονύδριο της αγίας Ελε-ούσας στο νησί της λίμνης των Ιωαννίνων, με την αγράμματη καλόγρια που κυνηγά τις έγκυες και τις λεχώνες, γιατί 'ναι μαγαρισμένες, λέει.

Αλλά δεν είναι εδώ ο καιρός και ο τόπος για τέτοιες εξηγήσεις. Το θηρίο το καταπάλαιψα σε άλλες εκστρατείες¹. Ήμουν κι εγώ στον πόλεμο τοξότης που ξαστόχησε, λέει ο ποιητής.

Τέτοιας λογής αποτέλεσμα θα μας δώσει η στατιστική έρευνα στον πληθυσμό της χώρας αναφορικά με την απόδραση του Ελληνικού, και την επίδραση του Εβραϊκού. Στην επιφάνεια και στον τύπο και στο όνομα είμαστε έλληνες. Στο βυθό όμως και στην ουσία και στην ύλη είμαστε εβραίοι.

Και μη μας παραπλανά το απλοϊκό δικηγορικό, που κανοναρχούν ιεροκήρυκες και ιερολόγοι, ότι τάχατες άλλο εβραίοι κι άλλο χριστιανοί. Άλλο ορθόδοξοι κι άλλο ρωμαιοκαθολικοί. Ο ισχυρισμός αυτός είναι δόλιο σόφισμα, και αφέλεια ξεχειλωμένη.

Όσοι λένε τούτη την παλαβομάρα, είναι σα να λένε: Άλλο εταίρα κι άλλο πουτάνα. Μα σε σεμνεία δουλεύουνε και οι δύο. Άλλο δρομέας κι άλλο δισκοβόλος. Μα αθλητές είναι και οι δύο. Άλλο λέμφωμα, άλλο λευχαιμία, κι άλλο νεοπλασία του λάρυγγα. Μα καρκίνοι είναι όλοι τους. Και κακά σπυριά, που σκοτώσανε Καβάφη και Φρόνυτ.

Οι νεοέλληνες εκρατήσαμε το σχήμα μόνο από τους έλληνες. Η μάζα όμως, το πι που λένε οι φυσικοί, είναι καθαρά εβραϊκή. Και ο χώρος, το βράυνιπι ή β που λένε οι φυσικοί, μέσα στον οποίο

συντελέστηκε η αφελλήνιση των ελλήνων είναι το χριστιανικό βυζάντιο. Και ο χρόνος, ο Ιειτριυβ ή το ἴ που λένε οι φυσικοί, που στη διάρκεια του συντελέστηκε ο εξεβραϊσμός των ελλήνων είναι από τον καιρό του Θεοδόσιου μέχρι σήμερα.

Ο Θεοδόσιος εγκρέμισε τους ναούς, έσπασε τα αγάλματα, έκλεισε τα στάδια, τα θέατρα, τα ελληνικά σχολεία. Όλες τις πηγές που ποτίζανε την ελληνική αντίληψη ζωής. Γι' αυτό τον εβαφτίσανε Μέγας. Όπως εβαφτίσανε Μέγας και τον προαγωγό του, με τη διπλή σημασία η λέξη, τον Κωνσταντίνο. Τον καίσαρα που έσφαξε τη γυναίκα του και το γιό του. Και τους εβάφτισαν Μέγας, εκείνοι που εβάφτισαν Μέγας και τους Αθανάσιους, τους Βασίλειους, και όσους τέτοιους. Όλοι τους γκρεμιστάδες, παρχαράκτες, αλάριχοι, βάνδαλοι της ελληνικής ιδέας.

Η άλλη φωνή, που λέει ότι τίποτα δεν εσήμαιναν ετούτες οι φρικαλεότητες των χριστιανών κατά των ελλήνων, για όσους δεν εξεφτίσανε σε εβραιοέλληνες αλλά έμειναν ελλη-νοέλληνες, έρχεται από πολύ μακριά και την ακούνε λίγοι:

*Γιατί τα σπάσαμε τ' αγάλματα των, γιατί τους οίώξαμεν
απ' τους ναούς των, διόλου δεν πέθαναν γι' αυτό οι θεοί.*

Καβάφης ειν' αυτός, αναγνώστη μου, δεν είναι σαράφης. Ούτε Βούδας και Κούδας. Και το ποίημα λέγεται *Ιωνι-κόν*. Δε λέγεται Χερουβικόν.

Ο κακουργημός και η εξόντωση του κλασικού έλληνα από τον εβραιοφρονα χριστιανό εκράτησε από το Θεοδόσιο ως την αυγούστα Ευδοξία. Ως το 843 που έγινε η επίσημη αναστύλωση των εικόνων.

Η γιορτή της Ορθοδοξίας που γιορτάζεται κάθε χρόνο από τότε, στο έμπα της άνοιξης!, πολύ λαμπρά και με την παρουσία όλης της επιφάνειας του κράτους, ως και οι ξένοι πρεσβευτάδες!, στο θετικό της συμβολίζει το θρίαμβο των χριστιανών. Στο αρνητικό της όμως δηλώνει την τελική κατακρεούργηση κάθε Ελληνικού. Είναι η ταφόπετρα της ελληνικής ιδέας.

Η τελευταία αντίσταση του μετρημένου «έλληνα» στο ασιατικό τέρας ήταν ο Λέων Γ' ο Ίσαυρος. Εξυπνη σε ο άνθρωπος ένα πρωί, και είδε το μισό πληθυσμό της χώρας τουρλωτούς παπάδες και παχυμουλαράτους καλόγερους. Τότε, σαν το Χριστό με το

φραγγέλιο, σήκωσε αυτό που το λένε Εικονομαχία. Και ετελείωσε με το χαμό του φωτός και το σωσμό του σκότους. Με την Κυριακή της Ορθοδοξίας, ή την ταυτότητα του νεοέλληνα.

Έλληνες λοιπόν στο δέρμα. Και εβραίοι στα κόκαλα και στο αίμα, στην καρδιά, στα άντερα και στη χολή. Ιδού το κλειδί, η αιτία, ο λόγος της εθνικής σχιζοφρένειας.

Πίσω από τα Σκόπια, από το Αιγαίο, τις Ολυμπιάδες, την Κύπρο· πίσω από τους κατσιβελισμούς, τα δάνεια και τις ψωροκώστεινες· πίσω από Εξαρχόπουλους, Μεταξάδες και Παπαδοπουλέους· πίσω από μαρίκες και μιμίκες και κατσίκες, και κοσκωτάδες και σκατάδες· πίσω από κορυ-δαλούς και κοριούς και καθάρσεις και λοιμοκαθαρτήρια· πίσω από ρουσφέτια και βिलाэτια και κασαβέτια, βρίσκεται η εθνική μας σχιζοφρένεια. Αυτή απεργάστηκε την εθνική πόλωση, και την εθνική αταυτότητα.

Στο χωριό των χιλίων κατοίκων του πλανήτη μας σήμερα οι δύο έλληνες πηδοκοπούν κατά μπροστά, κι έχουν βιδωμένο το κεφάλι να βλέπει κατά πίσω. Τους κοιτάνε οι ξένοι, ανοίγουν διάπλατα τα μάτια, και τους προγκάνε.

- Στραβομάρα και πάλαβρα. Βρε ούστ!

Στους χρόνους της Άλωσης οι στρατιώτες του Παλαιολόγου που υπεράσπισαν τα τείχη ήσαν οχτώ χιλιάδες. Την ίδια ώρα που στα μοναστήρια του κράτους βρίσκονταν τριακόσιες χιλιάδες καλόγεροι στην άλκιμη ηλικία του μάχιμου άντρα. Να τρώνε και να πέρδονται και να τρέφουνε πρωκτό¹.

Και ο αρχηγός του κράτους την Κυριακή έψελνε πατριάρχης στην αγια-Σοφιά, και τη Δευτέρα γονάτιζε τσα-νακογλείφτης στο σαράι.

Έτσι, μιλώντας για πατριάρχη και για σουλτάνο, φτάνουμε στους πρώτους κύκλους της *Κόλασης* του Δάντη.

Κάποτε πρέπει να ξεκλειδώσουμε το κατώγι της ιστορίας μας. Και να φέρουμε στο φως «τους όφεις και τα φίδια» που είναι μέσα κλεισμένα.

Να ειπούμε, δηλαδή, ότι το πρώτο μέλημα του πορθητή της Πόλης ήταν να θρονιάσει στο στασίδι των σκλάβων τουρκόφρονα πατριάρχη. Όχι για να προστατέψει τα νιτε-ρέσα του δούλου γένους,

όπως μας λένε αιώνες τώρα οι δάσκαλοι και τα βιβλία. Αλλά για να τον έχει δόλιο και χθόνιο συνεργάτη στο αρειμάνιο οθωμανιλίκι του. Στο να μη σηκώσουνε, δηλαδή, ποτές κεφάλι οι ραγιάδες.

- Εσύ από τη μεριά σου, παπά, είπε ο Πορθητής στον πατριάρχη Γεννάδιο, αυτόν που διάταξε να κάψουν τα βιβλία του Πλήθωνα για τον Πλάτωνα, θά'σαι το δικό μου μούτρο με τη μουστακοφόρα και τη ραγιάδικη προβοσκίδα. Ο κρυφός πολυχρονεμένος πατισάχ. Θα τους λες, μαζί με την κυρα-Δέσποινα, υπομονή και κουράγιο, και «πάλε με χρόνους με καιρούς...». Και θα τους κρατάς καλά στους χαλκάδες και τις άλυσες. Με τον καιρό θα μάθεις. Και η συμπεριφορά σου θα γενεί πολιτική σκεπαστή, και υψηλή διπλωματία.

»Με τους δραγομάνους και τους οσποδάρους που θα σου φτιάξω, και δίπλα στους ιδικούς μου τζοχανταραίους, τον πασά και το μουφτή, τον κατή και το βοϊβοντα, θα οργανώσουμε ένα τέλειο σύστημα διοίκησης. Τη συντήρηση, δηλαδή, και το διαιωνισμό της σκλαβιάς. Και τού 'κλεισε το μάτι.

»Εγώ από τη μεριά μου, υποσχέθηκε, θα σ' έχω στα χρυσά και στην πορφύρα, θα τρως, και θα πίνεις, και θα παχαίνεις. Όπως το λέει και το τραγούδι

*Καρδιά μου, τι ξαλάφρωμα, τι
πρήξιμο, κοιλιά μου.*

Και τα «οθωμανικά» τερτίπια μου, αν το βαστά η καρδούλα σου, και κείνα δικά σου. Παπαδάκια και γιουσουφά-κια. Μόνε πρόσεχε! Στο κρυφό και στο σκεπασμένο. Θά 'χεις τις εκκλησιές σου, τις πισκοπές και τα μοναστήρια σου. Δίσκους, κεριά, λιβάνια, τάματα, διαθήκες, άσπρα και γρόσια, βακούφια και χτήματα μοναστηριακά, ούλα αφορολόγητα. Θα τα γιομίζεις με διάκους, και με καλόγερους τίγκα. Κι αμάν αμάν. Αλλά τη συμφωνία μας και τα μάτια σου. Γιατί θα σε κρεμάσω με τ' άντερα σου.

Έχεις ακουστά, τίμια αναγνώστη, για τα μοναστηρίσια γεύματα και τα μοναστηρίσια τραπέζια; Ακόμη αποκρατά ο απόηχος. Ο Ανώνυμος της *Ελληνικής Νομαρχίας* διηγάται πως ο δεσπότης Ιωαννίνων είχε μια κοιλιά σαν εξά-μετρο βαγένι. Και πως σαν εστρωνότανε για πρόγευμα, έτρωγε δύο οκάδες γιαούρτι σακούλας, και μισή οκά σαρ-δέλλα παστωμένα με το χουλιάρι την καθησιά¹.

Έτσι, λοιπόν, από τούτη τη συμφωνία του πατριάρχη με το σουλτάνο, πέρα από τους τέσσερες αιώνες της φοβέρας και της σκλαβιάς, τι βγήκε; Βγήκε η περίφημη ρασοφόρα διπλωματία του ραγιά και του καγιά. Σήμερα τη λέμε φανάρι και φαναριωτισμό.

Είναι οι φαναριώτες. Οι αόρατοι τουρκολάτρες. Οι πρί-ντζιπες και οι ηγεμόνες της Βλαχομπογδανίας που λέει ο Ρήγας. Οι καρατζάδες, οι μουρούζηδες, οι σούτσοι, οι ρα-γκαβήδες, οι μαυροκορδάτοι, και οι πανάθλιοι κωλέττηδες.

Αυτή η λύμη και η συφορά. Το θρεφτάρι του πατριάρχη και του σουλτάνου. Το θρεφτάρι του ελληνοεβραϊκού φυράματος, δηλαδή, στην καινούργια του μετάλλαξη, που όταν θα 'ρθεί η ώρα του μεγάλου Σηκωμού, θα παίζει τον ολέθριο ρόλο του.

Θα δημιουργήσει τη μοιραία αντιπαράθεση ανάμεσα στους γνήσιους έλληνες, τους ελληνοέλληνες αλλιώς, και στους μούλους έλληνες, τους ελληνοεβραίους αλλιώς. Ανάμεσα, δηλαδή, «στα συνήθια της Ιλιάδας» που αποκρα-τούν ακόμη, όπως έγραφε ο Σολωμός, την ουσία, και στη δουλόφρονα και μουλωχτή πολιτική του κλήρου, τον τύπο.

Το σχήμα ελληνοέλληνες και ελληνοεβραίοι στο μεγάλο Σηκωμό θα λάβει τη διπλή διάταξη. Από δω οι αγωνιστές και οι αγράμματοι, από κει οι πολιτικοί και οι κοντυλο-φόροι φαναριώτες.

Φιλικοί και Ρήγας και Υψηλάντες· Μαρκομπότσαρης και Κολοκοτρωναίοι· Αντρούτσος, Παπαφλέσσας, Νικηταράς και Μακρυγιάννης· ο Αθανάσης Διάκος, ο Κανάρης, ο μεγάλος Καραϊσκάκης, ο Καποδίστριας· οι σουλιώτες και οι μανιάτες. Αυτή είναι η κρυστάλλινη πηγή του ελ-ληνοέλληνα, που δεν κατεβαίνει από τα συναξάρια και το Οκτώηχι της εκκλησίας. (Μη σε ξεγελά, που ο Κολοκοτρώνης γραφή και ανάγνωση έμαθε από το Οκτώηχι). Αλλά ροβολάει από τον Όλυμπο και τον Αλφειό και την Κασταλία βρύση. Από τον Κιθαιρώνα, το Βριλησσό και τον Ευρώτα. Είναι η αρχαία αρετή και η νέα λεβεντιά. Είναι η εμορφάδα και το φιλότιμο, η μπέσα, και ο λόγος σπαθί. Το καθαρό μάτι, και το τίμιο χέρι.

Όταν η Διοίκηση, το φαναριωτικί δηλαδή, μας λέει ο Σολωμός, για να διασπάσει τους οπλαρχηγούς του Βάλτου, έστειλε είκοσι διπλώματα στρατηγών, εκεί που ήταν μόνο ο

Μαρκομπότσαρης, ο Μάρκος τους εκάλεσε, έσκιασε μπροστά στα μάτια τους το δίπλωμα του, και είπε:

- Ο Σκόντρα πασάς τα δίνει τα διπλώματα. Κι όποιος είναι παλικάρι, ταχιά το παίρνει από τα χέρια του.

Είπε· και τράβηξε κατά το Κεφαλόβρυσο του Καρπενησίον. Εσκοτώθηκαν τούρκοι έως οχτακόσιοι. Από τους δικούς του δεκατρείς. Και τριάντα λαβωμένοι. Τον έφεραν από το Καρπενήσι στο Μεσολόγγι στον ώμο. Και τον τα-φιάσανε με μοιρολόγια και κλάηματα. Όπως παλαιά οι αχαιοί τον Πάτροκλο.

*Τον κλαίει ο γερο-Νοταράς,
Γονατιστός τον έκλαιγε.*

Κι από την άλλη στο σχήμα το κηφηνариό του πατριάρχη. Οι πρίντζιπες, οι καλαμαράδες, οι σπουδαγμένοι στην Ευρώπη με τα ψαλιδοκέρια και τις βελάδες. Οι φαναριώτες που προσφωνάζουνταν Εξοχότατε και Γενναιότατε! Κι όσες φορές πέτυχαν να ηγηθούν στις μάχες, έσπειραν στους έλληνες το θρήνο και τη συφορά. Μαυροκορδάτος, Νέγρης, ο άθλιος Κωλέττης, κι όλη η συναφής κουλουμωτή μύγα.

Θα κατεβούν στη σηκωμένη χώρα σα θολωμένα ρέματα και λασπουριά. Θα κοιταχτούν πονηρά με τα δύο και τα τέσσερα στραβά τους. Θα συναγροικηθούν αστραπιαία στις γωνίες και στα σκοτεινά. Και θ' αμολήσουν στον τόπο τις όχεντρες.

Δεκαπέντε μήνους επολέμησαν οι έλληνες τον τύραννο. Κι αν ήθελαν βαστάξει μονιασμένοι ως το τέλος, θα τον εφτάνανε στην Κόκκινη Μηλιά. Αλλά τους άλλους πεντέ-μισυ χρόνους σφαζόντανε μεταξύ τους. Και το σπαθί να βυθίζεται στη λαβή. Αυτό ήταν το έργο των φαναριωτών, των δεσποτάδων, και της ελληνοεβραϊκής ανομίας.

-Τι κοιτάς, Κολοκοτρώνη μου, με το μάτι σου στυλωμένο τόση ώρα εκεί, κατά τα βουνά;

-Α! βλέπω πίσω από τα βουνά. Εκεί στην πόρτα τ' Αναπλιού. Και τους καλαμαράδες να πλέκουν ένα γαϊτανάκι. Μα ένα γαϊτανάκι!

Κι άλλη φορά σε μια σύναξη γυρίζει άγρια ο Γέρος κατά το δεσπότη της Άρτας:

- Μη μου βροντάς, παπά, το πασουμάκι στο τραπέζι, γιατί βροντώ το σπαθί, και σου κόβω το κεφάλι.

Πήρε φόρα το ράσο του δεσπότη, κι ακόμη λακάζει. Από το Μοριά στην Άρτα με τα πόδια. Και με τα πασου-μάκια¹.

Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε'; Είναι εκείνος που σύνταξε το κείμενο του αφορισμού στα 1799. Και η εκκλησία το βρόντηξε αργότερα στην ανθρωπιά του Καΐρη, όπως η κατάρρα τον κεραυνό στο μέτωπο του Κάιν. Του φωτισμένου σοφού, και του ήρωα στους ιερούς αγώνες Καΐρη. Γιατί άρχισε να ξεμπροστιάζει τους παπάδες, και να φωτίζει τον κοσμάκη.

Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε'; Είναι ο ίδιος που αφόρισε τον Υψηλάντη και τους Φιλικούς. Το μεγαλείο και το μυστήριο της Εταιρείας.

Θα μου ειπείς πως τον εκρέμασε ο σουλτάνος. Θα σου ειπώ, μα πώς αλλιώς λοιπόν; Επρόδωσε την καταχθόνια συμφωνία τους. Εκοιμήθηκε. Και χωρίς να το νιώσει άφη-κε να ξεσφίξει η θηλειά στο λαιμό του ραγιά. Εφούσκωσε στο σκαφίδι το προζύμι του εθνικού άρτου, και πια δεν μπορούσε να το κρατήσει με τίποτα.

Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε'; Είναι αυτός που στα 1819 με πατριαρχικό φερμάνι απαγόρευσε στους παπάδες να βαφτίζουν τα παιδιά μας με ονόματα ελληνικά. Καταλαβαίνεις τι σου λέω, τίμια αναγνώστη;

Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε'; Είναι ο πατριάρχης που έσκασε από το κακό του, γιατί τον εμπόδισαν και δεν επρό-φταξε να αφορίσει το Ρήγα. Το μεγαλομάρτυρα Ρήγα.

Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε'; Είναι ο πατριάρχης που βλέπουμε τον ανδριάντα του μπροστά στο εθνικό πανεπιστήμιο. Δίπλα στο Ρήγα. Πού ξανακούστηκε τέτοιο κυλώ-νιο άγος! Ο Λεωνίδας κι ο Εφιάλτης αγκαλιά. Η ελληνική σχιζοφρένεια αγαλματοποιημένη μπροστά στα πόδια της ελληνικής παιδείας. Μπροστά στο αγνό βάθρο του μέλλοντος των παιδιών μας.

Αυτή η συμβολική στιγμή και εικόνα, ο Γρηγόριος Ε' δίπλα στο Ρήγα μπροστά στο πανεπιστήμιο, είναι το σύμβολο παλλάδιο της μουλαροσποράς μας.

Ο καημένος ο Κολοκοτρώνης. Είπε κάποτε πως μια μέρα το πανεπιστήμιο θα γκρεμίσει το παλάτι. Λάθος, σοφέ μου γέρο.

Γιατί αφόντας εστήσανε μπροστά στο πανεπιστήμιο τον πατριάρχη, η νεότερη Ελλάδα είχε παίξει πια τη ζαριά της στο Ρουβίκωνα. Είχε πάρει το δρόμο της. Τη στράτα του κακού και της ανεμοζάλης. Η Ελλαδοελλάδα αποσύρθηκε, άκρα πικραμένη και περήφανη. Και άφηκε την Εβραιοελ-λάδα να ξερογλείφεται σα μαϊμού απάνου στη σκηνή του караγκιόζη:

Γειά σου, μάνα μου Ελλάς, είμαι κλεφτοφουκαράς.

Η σμαρδή και φαναριώτικη πολιτική στον Αγώνα, με Μαυροκορδάτο και Κωλέττη και παπάδες, θα περάσει ύστερα, και θα δώσει το ρυθμό και τον τόνο της στην πολιτική ιστορία της «νεότερης Ελλάς».

Φατρίες, κομματισμός, αρριβισμός, βουλευτοτσιφλικά-δικα. Εθνική αφασία, ξενοκίνητα νήματα της μαριονέτ-τας, το αγγλόφιλο, το γαλλόφιλο, το ρωσόφιλο. Πολιτική του ρουσφετιού και της ασυδοσίας, δουλοφροσύνη, λεονταρισμοί, απαξία, ιδιοτέλεια. Ό,τι ανθίζει πια, κι ό,τι καρπίζει σήμερα στη χώρα. Νούλες και κουλούρηδες, χά-χηδες και σάκηδες, ντόρες και ντορήδες. Περάστε κόσμε.

Έξω από τα λίγα αργά φωτεινά διαλείμματα. Το αγγελικό και μαύρο φως του ποιητή. Που ο ένας θα περάσει μια Κυριακή πρωί μπροστά στον αη-Σπυρίδωνα¹. Που ο άλλος θα ειπεί κατάδακρυς: ώστε λοιπόν, ανθ' ημών Γου-λιμής! Και ο τρίτος θα σημειώσει σιωπηλά στο καλεντάρι του: 1 Νοεμβρίου 1920.

Η τελευταία πράξη της τραγωδίας, η ταφόπλακα δηλαδή που σκέπασε το φονικό, ανάλογη με την ταφόπλακα του 843 που έθαψε την αρχαία Ελλάδα, ήταν το διάταγμα του ελληνικού κράτους να ονομάσει το Υπουργείο για τη μόρφωση των παιδιών μας Υπουργείο των εκκλησιαστικών. Και λίγο αργότερα Υπουργείο εθνικής παιδείας και θρησκευμάτων. Και τούτο το άνομο όνομα και νόημα τέρας το φέρνει μέχρι σήμερα. Η εθνική σχιζοφρένεια υπογράφηκε και σφραγίστηκε με τη μεγάλη του Κράτους σφραγίδα.

Ακούσατε πουθενά σε Ευρώπη ή σε Αμερική, σε Σα-χαλίνη, Ταγκανίκα ή Εσκιμώους, η παιδεία ενός έθνους, η μεγάλη ελπίδα και το μυστήριο των μυστηρίων του, να μπερδεύεται με το αντερί και το ράσο;

Οι ελληνοεβραίοι πολλοί θεωρούν ακίνητοι τον πατριάρχη μπροστά στο πανεπιστήμιο, και φουσκώνουν σά διάνοι. Οι ελληνοέλληνες λίγοι μιλούν για την εθνική σχιζοφρένεια, και ψιθυρίζουν σαν το μεγάλο Σολωμό: *«Αλλίμονον, η δάφνη κατεμαράνθη!»*. Και κλαίνει. Και ο άγιος Παπαδιαμάντης μας ετούτο το τουρλού τουρλού της Εβραιοελ-λάδας, με τους δημάρχους, τους λιμενάρχες, τους τηλεγραφητές, τον ειρηνοδίκη, τον έφορο και τον αστυνόμο, τό 'χυσε μέσα στην κατάλληλη σχιζοφρενική του φόρμα:

Καλέ, τους εκαλέσαμε στο γάμο μας. Δημαρχέους και λιμενάρχους, ντελιγραφιστάδες, νεροδίκη, τελώνη και αστρονόμο¹.

Κι εγώ κι εσύ και ο δίπλα σου τεθηπώς, και χάσκων, και ταφών.

Αλλά πέστε να πάψουν επάνω οι φωνές των γυναικών. Και σταματήστε τα δάκρυα για τον Ορέστη. Γιατί κάπου βαθιά στον καθένα μας υπάρχουν κρυμμένοι οι έλληνες. Και περιμένουν.

Τό 'δειξε ο ©οδωράκης και ο Σολωμός. Τό 'δειξε ο Καποδίστριας και η Λιογέννητη. Τό 'δειξε το Δώδεκα δεκατρία και ο Τρικούπης. Τό 'δειξε ο Γοργοπόταμος, ο Καβάφης, και το ύψωμα 731 κοντά στο Βεράτι.

Έλληνες θα ειπεί δύο και δύο τέσσερα στη γη. Όχι δύο και δύο είκοσι δύο στον ουρανό.

Έλληνες θα ειπεί να τελείς στους νεκρούς τις χοές της Ηλέκτρας. Όχι κεριά στους νεκρόλακκους, και δηνάρια στο σακούλι του τουρκόπαπα.

Έλληνες θα ειπεί να προσκυνάς τακτικά στους Δελφούς το γνώθι σαντόν. Όχι να κάνεις την εξομολόγηση στους αγράμματους πνευματικούς και στους μαύρους ψυχοσώστες.

Έλληνες θα ειπεί να σταθείς μπροστά στη στήλη του Κεραμεικού και να διαβάσεις το επιτύμβιο: *στάθι και οϊκτιρον*.

Σταμάτα, και δάκρυσε· γιατί δε ζω πιά. Κι όχι να σκαλίζεις πάνω σε σταυρούς κορακίστικα λόγια και νοήματα: προσδοκώ ανάσταση νεκρών.

Έλληνες θα ειπεί το πρωί να γελάς σαν παιδί. Το μεσημέρι να κουβεντιάζεις φρόνιμα. Και το δείλι να δακρύζεις περήφανα. Κι όχι το πρωί να κάνεις μετάνοιες στα τούβλα. Το μεσημέρι να γίνεσαι φοροφυγάς στο κράτος και επίτροπος στην ενορία σου. Και το βράδυ να κρύβεσαι στην κόχη του φόβου σου, και να ολολύζεις σα βερέμης.

Ακόμη κι ο Ελύτης, καθώς εγέρασε, τό 'ριξε στους αγγέλους και στα σουδάρια¹. Τι απογοήτευση...

Έλληνες θα ειπεί όσο ζεις, να δοξάζεις με τους γείτονες τον ήλιο και τον άνθρωπο. Και να παλεύεις με τους συντρόφους τη γη και τη θάλασσα. Και σαν πεθάνεις, να μαζεύονται οι φίλοι γύρω από τη μνήμη σου, να πίνουνε παλιό κρασί, και να σε τραγουδάνε:

Τρεις αντρειωμένοι εβούλησαν να βγουν από τον Άδη, Ένας το Μάη θέλει να βγει κι άλλος τον Αλωνάρη, Κι ο Δήμος τ' αγια-Δη μητριάς ν' ανοίξει γιοματάρι. Μια λυγερή τους άκουσε, γυρεύει να την πάρουν. - Κόρη, βροντούν τ' ασήμια σου, το φελλοκάλιγό σου, και τα χρυσά γιορντάνια σου, θα μας ακούσει ο Χάρος.

Του Δη. Αρ.

ΔρΔς ^ h